

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

КОВАЛЬ ВАСИЛЬ МИХАЙЛОВИЧ

УДК 330 : 336.221.24 : 334.012.74

**ДИСЕРТАЦІЯ
МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ САМОДОСТАТНОСТІ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

072 – Фінанси, банківська справа та страхування

07 – Управління та адміністрування

Подається на здобуття наукового ступеня доктора філософії

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело
_____ В. М. Коваль

Науковий керівник: Возняк Галина Василівна,
доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри

Львів – 2023

АНОТАЦІЯ

Коваль В. М. Механізми забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах децентралізації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. – Львівський національний університет імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, Львів, 2023.

В умовах посилення безпекових викликів, падіння темпів економічного зростання та сповільнення реформи децентралізації, зумовлених наслідками поширення пандемії, а тепер ще і широкомасштабним вторгненням росії в Україну, особливої актуальності набувають питання зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад як основи відновлення та поступу України. Потужне місцеве самоврядування як самостійний інститут публічної влади та самодостатні громади – це яскравий вимірник ефективності адміністративно-територіальної реформи і змін, якими супроводжувалася децентралізація. Війна в Україні посилила фінансову нестабільність та понизила стійкість соціально-економічних систем різних рівнів, що, своєю чергою, є вагомими перешкодами для забезпечення якісних публічних послуг для населення і життєдіяльності територіальних громад загалом.

Метою дисертаційної роботи є поглиблення теоретичних засад, розвиток науково-методичних підходів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо вдосконалення механізмів забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в Україні.

Об'єктом дослідження є процеси забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в Україні.

Предметом дослідження є теоретичні засади, науково-методичні підходи і практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах децентралізації.

Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. У вступі обґрунтовано актуальність та своєчасність виконаного дослідження, сформульовано його мету і завдання, визначено об'єкт та предмет дослідження із зазначенням методів його проведення, сформульовано наукову новизну отриманих в дисертації результатів, описано їхню апробацію й практичне застосування.

У дисертаційній роботі поглиблено теоретичні засади фінансової самодостатності територіальних громад та децентралізації, з'ясовано причини кризових явищ та особливості їх прояву на місцевому рівні. Удосконалено науково-методичні підходи до оцінювання фінансової самодостатності територіальних громад. На основі економетричного моделювання виявлено причинно-наслідкові зв'язки між фінансовою самодостатністю територіальних громад та місцевим економічним розвитком. Обґрунтовано практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в умовах сповільнення реформи децентралізації та війни в Україні.

Розкрито теоретичні основи фінансової самодостатності територіальних громад та механізмів її забезпечення. Обґрунтовано змістовні характеристики, ознаки (як то постійний приріст власних фінансових ресурсів; автономне вирішення завдань місцевого значення; самостійність ОМС при формуванні місцевих бюджетів та використанні бюджетних коштів, не порушуючи норми чинного законодавства; раціональне використання внутрішнього фінансового потенціалу, дієва взаємодія та партнерство мешканців громади) даного поняття та запропоновано власне визначення. Авторська позиція базується на припущенні про те, фінансово самодостатньою можна вважати територіальну громаду, яка має сформований дієвий механізм формування та використання фінансових ресурсів, здатна самостійно забезпечити повноту реалізації суспільних послуг для мешканців громади, спроможна до саморозвитку в довгостроковій перспективі на засадах самореалізації, самоуправління та самофінансування. Наголошено, що «фінансова самодостатність територіальних

громад», є поняттям дещо ширшим за «фінансову спроможність» і її доречно розглядати через призму фінансової самостійності (незалежності).

Дослідження теоретичних засад самодостатності територіальних громад дало змогу: розкрити сутнісні характеристики територіальної громади, визначити принципи та критерії її самодостатності, узагальнити наукові підходи та запропонувати власне бачення самодостатньої територіальної громади. Опираючись на синергетичний підхід дослідження, аргументовано, що самодостатність є необхідною умовою саморозвитку територіальної громади, а критеріальними умовами забезпечення її стійкого стану визначено самоорганізацію, самоуправління і самофінансування.

Систематизовано підходи (з виокремленням структурно-системного, трансфертного та функціонально-ресурсного) до розуміння сутності децентралізації, проаналізовано різні моделі та форми функціонування, визначено переваги та ризики. Осмислення економічної природи фінансової децентралізації дозволило визначити її роль у забезпеченні фінансової самодостатності територіальних громад та обґрунтувати вплив на розвиток місцевого самоврядування. Показано, що значимість децентралізації у зміцненні фінансової самодостатності територіальних громад проявляється у: а) посиленні взаємодії із усіма суб'єктами економіки громади; б) забезпеченні достатності обсягів фінансових ресурсів для збалансованого розвитку громади шляхом формування цільових потоків фінансових ресурсів; в) покращенню ефективності управління фінансовими ресурсами територіальної громади через використання проектного та процесного підходів.

На основі проведеного комплексного аналізу стану та тенденцій забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад Львівської області в часовому інтервалі 2015 - 2021 рр., зроблено висновки про таке: а) за аналізований період власні доходи бюджетів громад на особу зросли у 4,4 раза; помітно знизився рівень дотаційності, що є свідченням зміцнення самодостатності громад; б) підтверджено присутність територіальних асиметрій, яка, наприклад, за показником власних доходів на особу в 2021 році становила

3,3 раза, за ПДФО – 22 раза; в) в структурі доходів громад помітна значна питома вага від податкових надходжень (60%) та міжбюджетних трансфертів (33,9); г) відчутну вагу акцизного податку в структурі доходів фіксують приміські громади навколо Львова. Встановлено, що серед вагомих проблем забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад є: а) недосконала система вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів, через що фіксуємо невідповідність між потребами та можливостями; б) неефективні інструменти контролю та адміністрування місцевих податків, наслідком чого є недоотримання доходів в місцеві бюджети від цих джерел; в) неоднозначність та суперечність законодавства щодо визначення бюджету, до якого має справлятися ПДФО, який є бюджетоформуєчим податком для багатьох територіальних громад; г) відсутність чіткого розмежування повноважень між ОМС та органами влади на місцях.

Удосконалено науково-методичний підхід до оцінювання фінансової самодостатності територіальних громад, який передбачає реалізацію композиційного, емпіричного та таксономічного етапів оцінювання, розрахунок емпіричних показників структурних рівнів (дохідна, видаткова компоненти) і композиційного індексу фінансової самодостатності міських, селищних і сільських громад на основі просторового підходу. Застосування запропонованого інструментарію на прикладі 73 територіальних громад Львівської області дало змогу судити про спроможність громад до саморозвитку та забезпечення стійкого поступу.

В роботі показано, що поширення пандемії і війна негативно вплинули на процеси забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад в Україні, і цей вплив дуже різниться у територіальному контексті. Серед чинників, які зумовлюють зниження фінансової самодостатності громад, характеризуються довгостроковим впливом виокремлено: зростання рівня безробіття; закриття підприємств; масовий виїзд українців закордон і мобілізація, зростання цін та економічна нестабільність. Обґрунтовано, що це матиме негативні наслідки для саморозвитку територіальних громад у довгостроковому контексті, і для

нівелювання цього впливу важливим є розширення інструментарію для стимулювання власного розвитку.

Значну увагу приділено питанням обґрунтування доцільності вдосконалення механізмів зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад та конкретизації шляхів активізації таких процесів. Доведено, що розширення повноважень ОМС в частині адміністрування місцевих податків та зборів, а також посилення контролю за їх надходженнями дозволять мобілізувати додаткові доходи до місцевих бюджетів, які з певних причин не задіяні. Мінімізації розривів між делегованими повноваженнями та обсягами фінансових ресурсів сприятиме оновлення механізму горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів. Вдосконалення механізму муніципальних запозичень сприятиме розширенню прав громад у доступі до інвестиційних ресурсів, а унормування інституційних основ дозволить завершити реформу децентралізації.

Доведено, що попри посилення соціально-економічної нестабільності, формування стратегічної візії поступу територіальних громад, визначення їх критичних точок зростання, сильних сторін і конкурентних переваг, а також побудова довгострокових прогнозів, визначення альтернатив і наслідків реалізації поточних економічних цілей залишаються пріоритетними напрямками діяльності громад в існуючих умовах. Покращення місцевого економічного розвитку визначається ефективністю реалізації повноважень органів місцевого самоврядування та результативністю програм і проєктів. Фундаментом забезпечення місцевого економічного розвитку є фінансова самодостатність громад, а критерієм поступу – задоволення потреб населення, підвищення життєвого рівня і стандартів життя.

Для встановлення системних взаємозв'язків між місцевим економічним розвитком і фінансовою самодостатністю територіальних громад в роботі запропоновано науковий підхід та проведено, в чотири етапи економетричне моделювання (з використанням композиційного та індикативного аналізу, балансового і VEC-моделювання), в процесі якого було протестовано та

підтверджено гіпотезу про те, що фінансова самодостатність територіальних громад є фундаментом і драйвером місцевого економічного розвитку, детермінованого високою мірою чутливості та взаємозв'язку з параметрами фінансової автономії громад. Інформаційно-аналітичний базис дослідження місцевого економічного розвитку сформували дані по територіальних громадах у розрізі всіх регіонів України. Розраховані рівні фінансової самодостатності і місцевого економічного розвитку територіальних громад регіонів України слугують основою визначення стратегічного курсу розвитку територіальних громад.

Дослідження європейських практик забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад дало змогу визначити можливості їх імплементації в частині таких фінансових інструментів як податки на економічну діяльність та місцеві запозичення. Це дасть змогу наростити фінансово-економічний потенціал територіальної громади та зміцнити її фінансову самодостатність. Спираючись на європейський досвід (Польщі, Хорватії, Італії, Чехії), доречно запровадити практику врахування у доходах місцевих бюджетів громад граничної частки запозичень і частки витрат на обслуговування боргу. Це посилить прозорість бюджетного процесу, нівелює можливі ризики від використання такого інструменту, сприятиме отриманню економічного ефекту від таких вкладень.

Основні результати дослідження впроваджено у практичну діяльність ВО ОМС «Асоціація об'єднаних територіальних громад», Департаменту економічної політики Львівської ОДА, Новояворівської міської ради, Куликівської селищної ради, а також у навчальний процес Львівського національного університету імені Івана Франка.

Ключові слова: фінансова самодостатність, фінансове забезпечення, територіальна громада, механізми, місцевий бюджет, спроможність, органи місцевого самоврядування, децентралізація, місцевий розвиток, місцеві податки, доходи, видатки, регіони.

ABSTRACT

Koval V. M. Mechanisms for ensuring financial self-sufficiency of territorial communities under decentralization. – Qualifying scientific work as a manuscript.

Thesis for the degree of Doctor of Philosophy in the specialty 072 – Finance, Banking, and Insurance. – Ivan Franko National University of Lviv of the Ministry of Education and Science of Ukraine, Lviv, 2023.

The issue of strengthening the financial self-sufficiency of territorial communities as a basis for Ukraine's recovery and progress is becoming particularly relevant in the context of increasing security challenges, declining economic growth, and a slowdown in the decentralization reform caused by the effects of the pandemic and now Russia's large-scale invasion of Ukraine. Powerful local government as an independent institution of public authority and self-sufficient communities are a clear measure of the efficiency of the administrative-territorial reform and the changes associated with decentralization. The war in Ukraine has increased financial instability and reduced the resilience of socio-economic systems at various levels, which, in turn, are significant obstacles to the provision of quality public services to the population and the life of territorial communities in general.

The thesis aims to expand the theoretical foundations, develop scientific and methodological approaches, and substantiate practical recommendations for improving the mechanisms of ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities in Ukraine.

The processes of ensuring financial self-sufficiency of territorial communities in Ukraine are the object of the study.

The theoretical foundations, scientific and methodological approaches, and practical recommendations for the improvement of the mechanisms of ensuring financial self-sufficiency of territorial communities under decentralization are the subject of the study.

The thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, references, and annexes. The introduction substantiates the relevance and timeliness of the study, formulates its objective and tasks, determines the study object and subject, specifies the

methods used to conduct the study, reveals the scientific novelty of the thesis results, and describes its testing and practical application.

The thesis expands the theoretical foundations of financial self-sufficiency of territorial communities and decentralization and clarifies the causes of the crisis and the peculiarities of their manifestation at the local level. Scientific and methodological approaches to the assessment of the financial self-sufficiency of territorial communities are improved. On the basis of econometric modeling, the thesis reveals the causal relationships between the financial self-sufficiency of territorial communities and local economic development. Practical recommendations for improving the mechanisms for ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities in the context of the slowdown of the decentralization reform and the war in Ukraine are substantiated.

Theoretical foundations of financial self-sufficiency of territorial communities and mechanisms for its ensuring are outlined. Substantive characteristics and features of the concept (such as a constant growth of own financial resources; autonomous solution of local problems; independence of local authorities in the formation of local budgets and the use of budget funds without violating the norms of the current legislation; rational use of internal financial capacity and efficient interaction and partnership of community residents) are substantiated, and the author's definition is offered. The author's position is based on the assumption that a financially self-sufficient community is a territorial community that has an effective mechanism for the formation and use of financial resources, can independently ensure the full realization of public services for community residents, and is capable of long-term self-development on the basis of self-realization, self-government, and self-financing. The thesis emphasizes that the financial self-sufficiency of territorial communities is a somewhat broader concept than financial solvency, and it should be considered through the prism of financial independence.

The study of the theoretical foundations of territorial communities' self-sufficiency made it possible to reveal the essential characteristics of a territorial community, define the principles and criteria of its self-sufficiency, summarize scientific approaches, and offer the author's vision of a self-sufficient territorial

community. Based on the synergistic approach of the study, the thesis argues that self-sufficiency is a necessary condition for the self-development of a territorial community, while self-organization, self-management, and self-financing are defined as the criterion conditions for ensuring its sustainable state.

The thesis systematizes the approaches (including structural-systemic, transfer, and functional-resource-based) to understanding the nature of decentralization, analyzes various models and forms of operation, and identifies the benefits and risks. Understanding the economic nature of financial decentralization made it possible to determine its role in ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities and to substantiate its impact on the development of local self-government. The study shows that the importance of decentralization in strengthening the financial self-sufficiency of territorial communities is manifested in a) strengthening the interaction with all economic entities of the community; b) ensuring the sufficiency of financial resources for the balanced development of the community through the formation of targeted financial resource flows; c) improving the efficiency of financial resource management of the territorial community through the use of project and process approaches.

Based on the comprehensive analysis of the state and trends of ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities in Lvivska oblast in the period 2015-2021, the following conclusions were drawn: a) during the analyzed period, the own per capita revenues of community budgets increased by 4.4 times; the level of subsidies significantly decreased, which shows the strengthening of the communities' self-sufficiency; b) the presence of territorial asymmetries was confirmed, which, for example, in terms of personal income per capita amounted to 3.3 times, and in terms of personal income tax – 22 times in 2021; c) there is a significant share of tax revenues (60%) and interbudgetary transfers (33.9%) in the structure of community revenues; d) suburban communities around Lviv have a significant share of the excise tax in the revenue structure. The thesis identifies the following significant problems in ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities: a) the imperfect system of equalizing the tax capacity of local budgets, which leads to a mismatch between needs

and capabilities; b) inefficient tools for controlling and administering local taxes, resulting in a shortfall of local budget revenues from these sources; c) ambiguities and contradictions in the legislation on determining the budget to which PIT, which is a budget-forming tax for many territorial communities, should be paid; d) lack of a clear delineation of powers between local governments and local authorities.

The thesis improves the scientific and methodological approach to the assessment of the financial self-sufficiency of territorial communities, which includes the implementation of composite, empirical, and taxonomic stages of assessment and calculation of empirical indicators of structural levels (revenue, expenditure components) and the composite index of financial self-sufficiency of urban, town, and rural communities based on a spatial approach. Application of the proposed tools on the example of 73 territorial communities in Lvivska oblast made it possible to verify the capacity of communities for self-development and ensuring sustainable progress.

The study shows that the spread of the pandemic and the war have had a negative impact on the processes of ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities in Ukraine, and this impact varies greatly in the territorial context. The following factors causing the decrease in financial self-sufficiency of communities and characterized by a long-term impact are outlined: increasing unemployment; closure of businesses; massive migration of Ukrainians abroad, mobilization, rising prices, and economic instability. The thesis proves that this will have negative consequences for the self-development of territorial communities in the long run. To offset this impact, it is important to expand the tools for stimulating self-development.

Considerable attention is paid to the issues of substantiating the expediency of improving the mechanisms for strengthening the financial self-sufficiency of territorial communities and specifying ways to intensify such processes. The thesis proves that extending the powers of local governments to administer local taxes and fees, as well as strengthening the control over their revenues, will help to mobilize additional revenues for local budgets, which are not used for certain reasons. Updating the mechanism of horizontal equalization of the tax capacity of local budgets will minimize the gaps between delegated powers and financial resources. Improving the mechanism

of municipal borrowing will help to expand the rights of communities to access investment resources, and normalizing the institutional framework will help to complete the decentralization reform.

The thesis proves that despite the growing socio-economic instability, the formation of a strategic vision of the development of territorial communities, identification of their critical growth points, strengths, and competitive advantages, construction of long-term forecasts, and identification of alternatives and consequences of the implementation of current economic goals remain priority areas for communities in the current environment. Improvement of local economic development is determined by the effectiveness of the exercise of powers of local governments and the efficiency of programs and projects. The financial self-sufficiency of communities is the foundation of local economic development, while meeting the needs of the population and improving living standards are the progress criteria.

To establish systemic relationships between local economic development and financial self-sufficiency of territorial communities, the thesis suggests a scientific approach and conducts econometric modeling in four stages (using composite and indicative analysis, balance and VEC modeling). The modeling tests and confirms the hypothesis that the financial self-sufficiency of territorial communities is the foundation and driver of local economic development determined by a high degree of sensitivity and interconnection with the parameters of the financial autonomy of communities. The information and analytical basis for the study of local economic development was formed by data on territorial communities in all regions of Ukraine. The calculated levels of financial self-sufficiency and local economic development of territorial communities in the regions of Ukraine serve as the basis for determining the strategic course of development of territorial communities.

The study of European practices in ensuring the financial self-sufficiency of territorial communities has made it possible to identify opportunities for their implementation in terms of such financial instruments as taxes on economic activity and local borrowing. This will increase the financial and economic capacity of the territorial community and strengthen its financial self-sufficiency. Based on the

European experience (Poland, Croatia, Italy, and Czechia), the practice of taking into account the maximum share of borrowings and the share of debt servicing costs in the revenues of local community budgets should be introduced. This will increase the transparency of the budgetary process, mitigate possible risks of using such an instrument, and help to achieve economic benefits from such investments.

The main results of the study have been implemented in the practical activities of the All-Ukrainian Association of Local Self-Governments “Association of Amalgamated Territorial Communities”, Economic Policy Department at Lvivska Oblast State Administration, Novoyavorivska City Council, Kulykivska Village Council, and in the educational process of the Ivan Franko National University of Lviv.

Keywords: financial self-sufficiency, financial framework, territorial community, mechanisms, local budget, capacity, local governments, decentralization, local development, local taxes, revenues, expenditures, regions.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Возняк Г., Коваль В.М. Бюджетна підтримка будівництва доступного житла для населення в умовах децентралізації. *Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія «Економіка і менеджмент»*, вип.1(79). 2019. С. 68-71. – 0,5 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,3 друк. арк. : обґрунтовано особливості бюджетної підтримки будівництва доступного житла для населення в умовах фінансової децентралізації).

2. Жеребило І. В., Коваль В. М. Проблеми та перспективи державного фінансування соціальних послуг у світлі сучасних реформ в Україні. *Бізнес Інформ.* 2020. №3. С. 366–372. – 0,55 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,27 друк. арк.: запропоновано заходи в частині законодавчого врегулювання питань розподілу повноважень та відповідальності щодо державних соціальних гарантій).

3. Возняк Г.В., Пелехатий А.О., Коваль В.М. Достатність бюджетного забезпечення як інструмент досягнення цілей розвитку регіонів та громад України. *Вісник Одеського національного університету. Серія Економіка*. Том 25. Вип. 6(85). 2020. С. 233-239. – 0,7 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,35 друк. арк.: обґрунтовано особливості та проблеми бюджетного забезпечення розвитку територіальних громад в умовах децентралізації).

4. Патицька Х.О., Коваль В.М. Практичні аспекти формування спроможних територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації: ризики та шляхи їх нівелювання. *Проблеми економіки*. 2020. № 1. С. 113-122. – 1,0 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,5 друк. арк.: проведено порівняльний аналіз спроможності об'єднаних територіальних громад Карпатського регіону за показниками виконання місцевих бюджетів та встановлено закономірності розвитку).

5. Коваль В.М. Фінансова самодостатність територіальних громад: теоретичний дискурс. *Світ фінансів*. 2021. № 4(69). С. 63-76. – 1,0 друк. арк.

6. Коваль В.М. Забезпечення фінансової самодостатності територіальних громад: досвід країн ЄС. *Світ фінансів*. 2022. № 2(71). С. 119-132. – 0,93 друк. арк.

7. Возняк Г.В., Коваль В.М. Видатки місцевих бюджетів через призму війни в Україні. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. пр.* 2022. Вип. 2(154). С. 9-14. – 0,58 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,3 друк. арк.: проаналізовано виконання місцевих бюджетів в умовах війни в Україні, визначено сучасні проблеми функціонування місцевого самоврядування).

8. Возняк Г.В., Капленко Г.В., Коваль В.М. Децентралізація як основа зміцнення фінансової самодостатності та розвитку територіальних громад. *Економіка і суспільство*. 2022. 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-24> – 0,74 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,35 друк. арк.: визначено переваги та ризики децентралізації; на основі світових практик доведено значимість децентралізації у забезпеченні фінансової самодостатності територіальних громад).

9. Voznyak H., Stasyshyn A., Koval V. Evaluation of self-sufficiency of territorial communities as the basis for ensuring their sustainable development. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*, 8(4), 2022, 151-169. URL: <https://doi.org/10.51599/are.2022.08.04.07> – 1,5 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,7 друк. арк.: запропоновано підхід та проведено оцінювання фінансової самодостатності сільських, селищних та міських територіальних громад на основі розрахунку емпіричних показників) (Scop/Wos).

10. Возняк Г.В., Стасишин А.В., Коваль В.М. Особливості формування фінансів територіальних громад в проекції забезпечення їх самодостатності: досвід Львівської області. *Економіка та суспільство*, 2022 (45). URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-34>. – 0,82 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,4 друк. арк.: проведено аналітичну оцінку формування фінансів територіальних з позиції посилення спроможності місцевого самоврядування та зміцнення фінансової самодостатності територіальних громад Львівської області).

11. Возняк Г.В., Коваль В.М. Криза як форма прояву фінансової нестабільності: сутність та наслідки для місцевого економічного розвитку. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. Том. 4. № 32. 2022. 71–78. – 0,81 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,45 друк. арк. : розкрито сутність кризи, виокремлено причини її виникнення; детерміновано наслідки кризи для місцевого економічного розвитку).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

12. Патицька Х.О., Коваль В.М. Акумулявання та розподіл бюджетних ресурсів у старостинських округах територіальних громад Львівської області. *Сучасні проблеми і перспективи економічної динаміки: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молодих учених та студентів (м. Умань, 18 листопада 2021 р.)*. С. 190-193. 0,12 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,06 друк. арк.: проаналізовано тенденції розподілу бюджетних ресурсів у старостинських округах Львівської області).

13. Патицька Х.О., Коваль В.М. Справляння акцизного податку до місцевих бюджетів: проблемні аспекти. *Сучасний стан та пріоритети модернізації фінансово-економічної системи України*: матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (21 листопада 2019 р.) С. 117-119. 0,13 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,07 друк. арк.: окреслено ключові проблеми справляння акцизного податку до місцевих бюджетів).

14. Пелехатий А.О., Коваль В.М. Роль міських агломерацій в нарощенні ендегенного потенціалу територій. Інноваційні технології у розвитку суспільства: Міжнародна конференція (м. Львів, 18-19 квітня 2019 р.). Львів: Львівська Політехніка, 2019. С.34-36. 0,12 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,06 друк. арк., розглянуто можливість створення міських агломерацій як чинники сприяння їх економічному зростанню).

15. Возняк Г.В., Коваль В.М. Вимушена міграція в умовах війни в Україні: проблеми, виклики та економічні наслідки. *Сучасна парадигма публічного управління*: IV міжнародна науково-практична конференція (м. Львів, 10-12 листопада 2022 р.) С. 933-938. 0,31 друк. арк. (особистий внесок автора – 0,2 друк. арк.: визначено проблеми внутрішньої міграції та охарактеризовано виклики для місцевого самоврядування в Україні в умовах війни).